

Viðmerking:

Vit sita við alternatívinum

Ynski okkara um eina Sjálvstýrslóg, sum ruddar slóð fyri einari skilagóðari og tryggari menning av føroyska sjálvstýrinum, stendur framvegis við, og er uppafstur meira styrkt við teimum úttalilsum, sum Frederik Harhoff kom við í útvarpinum henda dagin, segði Jóannes Eidesgaard, formaður Javnaðarflokksins m. a. undir orðaskiftinum um lógmansrøðuna

Sambært grein 12 í lógini um okkara stýrskipan skal lögmaður á ólavsøku greiða okkum frá støðu landsins og tí, ið landsstýrið hevur í ætlan at fremja. Vit skulu so státt hava eina lýsing av støðuni beint nú í okkara samfelag — ein status, og síðan skulu vit hava eina frágreiðing um tað, sum landsstýrið ætlar at fremja í komandi tingsetu ella vanliga í longsta lagi fyri restina av hesum valseiðinum. Í danska fólkinginum verður hetta gjørt á annan hátt. Har heldur forsætismálaráðharrin eina setunarroðu, tá tingið verður sett fyrst í oktober mánaði og síðan eina endarøðu, tá tingið fer til hús í juni mánaði. Hetta ger, at tvey hovudsorðaskifti eru. Í fyrsta lagi eitt orðaskifti um tað, sum atlanin er at fremja og síðan eitt orðaskifti um tað, sum framt er. Ein frameftirlitandi part og ein afturlitandi part.

Løgmanrøðan leggur sambært stýrskipanarlógina upp til, at vit hava hesi bæði orðaskifti undir einum, og verður tað tí torførari at halda seg til nakað ávíst, tí orðaskiftið verður rættliga sveimandi. Og av royndum vita vit, at orðaskiftið mangan mest snýr seg um atlanirnar og minni um tað, sum framt er.

Og henda lögmanrøðan er einki undantak, tí hon leggur í rættliga stóran mun upp til eitt orðaskifti um allar atlanirnar hjá samgonguni og lítið upp til eitt orðaskifti um tað, sum hent er ella um tað, sum átti at verið hent. Og sjálvandi er tað lættari at tosa um ein langan politiskan ynskilista uttan raðfesting, sum ikki forpliktir so nógv, heldur enn um trupulleikarnir í føroyska gerandisdegnum.

Støða landsins er objektivi veruleikin, sum er staðfestur í tí tilfari, sum Hagstovan regluliga gevur út. Hetta er tilfar ella facts, sum uttan politiskar ella aðrar holdningar lýsa støðuna í naknum tölum. Hetta sama við frágreiðingunum frá m. a.

Búskaparráðnum, Landsbankanum, fiskifrøðingum, Fíggjargrunninum og Ráðgevandi nevndini er alt tilfar, sum vit mugu fírhalda okkum til, og sum síðan eigur at verða grundlagið fyri politisku tiltøkunum, sum fremjast skulu.

Støða landsins kann so víðføra, at politisku atlanirnar verða merktar av, at neyðug stig mugu takast til tess at broyta eina óhepna gongd ella til tess at stuðla einari hepnari gongd.

Men politisku atlanirnar mugu umframt at hava atlit til sjálva samfelagsstøðuna sjálvandi verða merktar av tí realistiska. Av tí sum ber til og ikki bert einari upprenning av øllum hugsandi uppskotum, sum tá meira minnir um politiskt undirhald.

Taka vit fyrst støðuna, soleiðis sum hon verður lýst, so fyllir hesin ikki so nógv. Lögmaður endurtekur tað, sum sagt varð í fjør og ári frammanundan, um at búskaparhjólini aftur eru farin at mala, at tað gongur betur vinnuliga bæði á sjógv og landi, og at arbeiðsloysið er minnað. Saman við lögmanni fegnt og fróast vit øll yvir, at tað gongur betur, og at tøkini, ið tikin vóru heilt aftur frá 1992 og 1993 og síðan frameftir, hava hepnast.

Men hvat verður so sagt um støðuna nú?

Fleiri og fleiri peika á, at búskapurin er ov heitur. Landsbankastjórnin mælir til tvungna uppsparing, fíggjamevndarformaðurin tað sama, meðan Búskaparráðið ikki heldur tiltøk vera neyðug. Lögmaður endurtekur bert tað, sum aðrir hava sagt um búskaparvøksturin, tó uttan at siga sína egnu meining annað enn, at fylgt verður væl við, og verður búskapurin ov heitur, so verða tiltøk sett í verk. Tað sama sigur fíggjarmálaráðharrin. Hesin ávísir ikki einari tvungnari uppsparing, meðan lögmaður sigur, at um tað gerst neyðugt, so er at halda aftur á útreiðslu- og fløgusíðuni

hjá tí almenna.

Tað kann tí vera eitt sindur torført hjá okkum øðrum at gera viðmerkingar, tá útmeldingarnar eru so ymiskar, men hóast lögmaður heldur mæli til varnan útreiðslu- og fløgupolitikk, so leggur lögmanrøðan so avgjørt ikki upp til nakran varnan fløgupolitikk. Hetta vil eg vanda aftur til.

Annað er, at lögmaður er munandi meira opinskáður í Berlingaranum sunnudagin, har hann sigur, "at udviklingen er meget uheldig". Men sama boðskap fæa so ikki Føroya fólk frá lögmanni. Men hví er gongdin óheppin 1. august, tá hon ikki er tað ólavsøku-dag? Hví er gongdin óheppin, tá lögmaður úttalar seg fyri danskaru pressu, men ikki tá hann talar fyri Føroya fólk?

Hvat meinar lögmaður við, tá hann sigur, "at udviklingen er meget uheldig".

Eitt annað, sum undrar mangan mann er, at lögmaður ger so ótrúliga lítið burtúr, at fiskingegin, ið kemur upp á land, er í stórari minking. Hetta fær ein hálvan setning, og síðan setur man seg væl uppført, tí ein útlendskur serfrøðingur hevur sagt, at fiskidagaskipanin er góð. Men vit vita jú øll, at serfrøðingar langt frá eru samdir í hesum sjónarmiði. Hetta minnir ikki so lítið um, tá Ivan Johannesen, táverandi fiskimálaráðharrin fann ein kanadiskan serfrøðing, sum mælti til at hækka fiskidagarnar. Hesin gjørdist dagsins maður. Samvitskan lættað og hendurnar tváaðar, og man slapp undan at taka eina ópøpuleira avgerð.

Búskaparstøða okkara er góð, eingin ivi um tað. Hetta fegnt vit øll yvir. Við skilagóðari politiskari atlan, so stendur væl til, men við samgongunnar ynski um eina fíggjarlóg uttan heildarveiting, samstundis sum almennu útreiðslurnar veksa ótarnaðar, og samstundis sum samgongan hevur eina milliar-

dafløguaetlan, ja, so stendur rættliga á at fáa logikkinn at hanga saman.

Og tað sum leypur kritiska lurtaran og lesaran mest í oyru og eygu er tann velduga andsøgn, sum er í hesi lögmanrøðuni. Lat okkum taka nøkur brot:

- "Tí er alneyðugt, at vit brúka búskaparframgongdina til at konsolidera føroyska búskapin til at gerast sjálvbjargin".

- Sjálvbjargni fyri føroyska búskapin verður ikki tryggjað, fyrr enn vit vísa, at vit megna at reka eitt trygt vælferðarsamfelag uttan ríkisveitingar".

- "Heldur eigur at vera hildið aftur á útreiðslu- og fløgusíðuni".

- "Fíggjar- og búskaparlígar raðfestingar skulu gerast fyri at hava ein so javnan búskap sum gjørligt".

- "Útreiðslur landskassans eiga at tálma".

- "Langtíðarraðfestingar eiga at verða gjørdar á máløkjunum".

Men samstundis sigur sami lögmaður enná í somu røðu soleiðis um fløgur o. a.:

- Fast samband um Vestmannaund
- Fast samband um Lørvíksfjørð.

- Finnogi Arge tosar nú eisini um fast samband millum Skálafjørðin og Havnina.

- Nýtt vaktar- og bjargingskip.

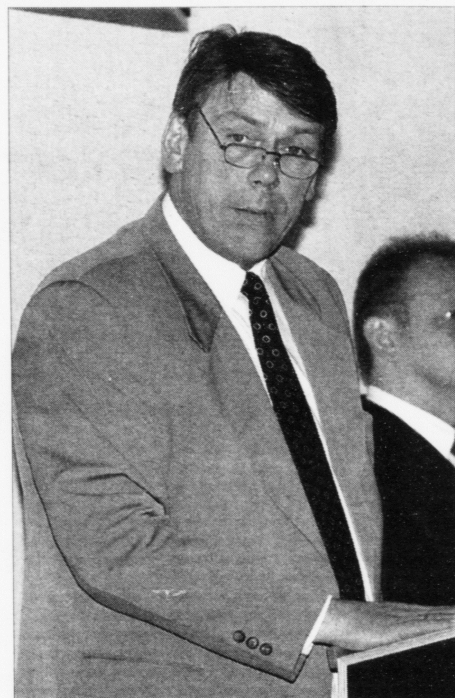
- Nýggj Sandoyarferja.
- Nýggj Suðuroyarferja.

- Nýtt skip til Norðoyggjinar.

- Nýtt Landssjúkrahús.
- Nýtt Róttarheim.

Spurningur mín ella viðmerking mín er, hvussu man kann tosa um at tálma almennu útreiðslunum, og hvussu man kann tosa um fløguraðfestingar, samstundis sum lögmaður kann sleingja um seg við fløgum? Og hvussu kann man tosa um eina sjálvbjargnan búskap uttan ríkisveiting samstundis við eini fløguaetlan fyri milliardir?

Hetta hongur snøgt sagt ikki saman, harra lögmaður.

Jóannes Eidesgaard, formaður Javnaðarflokksins

Føroya lögmaður veit betur enn nakar annar, at fólk ikki lata seg viljeiða av slíkari tokutalu. Tað er snøgt sagt einki samanheng í røðu lögmanns. Hann roynir bert av øllum alvi at tosa øllum samgongumunnum eftur tunguni. Frálíkt diplomati, men tað hevur als einki við politikk at gera.

Hann vil nakað, samstundis sum hann vil beint tað ovugta, sum ger, at tað fyrsta, hann vildi, ikki kann lata seg gera.

Og tá hava vit ikki tikið við alt tað, sum almenna umsitingin er økt undir hesum loysingsamgonguni við nýggjum aðalstýri og nýggjum stjórum, deildarstjórum og leiðarum av ymiskum slag.

Skulu vit tosa um langtíðarraðfestingar, og tað kann gerast trupult, so er neyðugt við einari breiðari politiskari semju millum allar flokkar, sum kann borga fyri, at raðfestingin heldur. Tað í sær sjálvum hevði verið skilagott. Men tá verður neyðugt við øðrum kriterium enn "cost/benefit".

Sermerkt fyri hesa røðu lögmanns eru allar intentionirnar. Vit seta eina nevnd at kanna og lýsa hetta og hatta. Vit ætla okkum hetta og hatta. Men tað, sum leikar á í degnum í dag, tað verður ikki nevt við einum orði. Trupulleikarnir sum eru, teir verða skúgvadír til viks fyri stórsignar atlanir.

"Mens græsset gror, dør horsemor" siga danir í einum orðafelli.

Man tosar um at byggja Landssjúkrahúsið út, alt gott at siga um tað, men samstundis hevur man ikki ráð at hava verandi sjúkrahús opið.

Man tosar um nýggja pensjónsskipan, men at fáa nakað upp á pensjónina tað verður ikki gjørt, og tá vit aðrir royna tað, so fellur samgongan málið.

Man tosar um reformar á útbúgvingarøkinum, men man fær ikki fólkaskúlan at virka sum hann skal.

Man tosar um barnaansingina við at tváa hendurnar av í einari ætlan um útleiging til kommunarnar, sum ikki loysir sjálvst málið.

Man tosar um útjadaran, meðan sentraliserigin ongantíð hevur verið sterkari enn just nú.

Alt gott um positivar intentionir, alt gott um stórar atlanir, men vit mugu kunna krevja av okkara landsstýri, at gerandisdagurin ikki verður gloymdur burtur í øllum hesum dreymunum. Alt aftaná álit, frágreiðing aftaná frágreiðing, hvítbókur og vakrir arbeiðssetningar metta onga tjóð. Vit mugu eisini liva dagin í dag.

Og tað kann vera torført at fáa eyga á, hvørji avrik henda samgongan hevur framt? Rætt skal vera rætt, avtalan við danir í fjør, markið við Stórabretland í ár eiga alla rós uppiborna, men annars hevur soðið verið rættliga tunt, tí ajourføringin av samfelagnum hendur ikki. Men tit eru í einari ringari støðu, tí áhugamálini um fullveldið og ynskini um føroyska vælferð ganga ikki rættliga hond í hond, soleiðis sum tit hava sett tingini upp.

Hovudsverkini í samfelagnum vórðu pind niður, meðan kreppan herjaði, tí tá var tað tvingandi neyðugt,

greinin endar á síðu 22